

Παθήσεις του δέρματος μετά τα εξήντα

Του Δρος ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΠΑΛΑΜΩΤΗ*

Η γήρανση του δέρματος είναι ένα φαινόμενο που καθορίζεται γονιδιακά και χαρακτηρίζεται από τη σταδιακή μείωση της ικανότητας του δέρματος να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στις μεταβολές που του επιβάλλει το πέρασμα του χρόνου. Ετσι λοιπόν, μετά την ηλικία των 60 χρόνων, το δέρμα υφίσταται φυσιολογικά ορισμένες αλλοιώσεις.

Το πιο συχνό σύμπτωμα που εμφανίζεται στους ηλικιωμένους είναι η **ξηροδερμία** που συνήθως συνοδεύεται από κνησμό. Η ξηρότητα του δέρματος οφείλεται σε διαταραχή της λειτουργίας του φράγματος της επιδερμίδας, με αποτέλεσμα την απώλεια νερού. Ο **κνησμός** είναι ένα υποκειμενικό αίσθημα που οδηγεί πολλές φορές κατά τη διάρκεια της ημέρας σε μεγάλη επιθυμία για ξεσμό (ξύσιμο) διαφόρων σημείων του σώματος. Ο κνησμός οφείλεται στη διέγερση συγκεκριμένων λεπτών νευρικών ινών που στη συνέχεια διεγείρουν τμήματα του κεντρικού νευρικού συστήματος. Ο κνησμός χειροτερεύει από την ξηρότητα ή τον ερεθισμό και συχνά υποχωρεί σε κάποιο βαθμό μετά τη συνεχή ενυδάτωση του δέρματος παράλληλα με άλλες θεραπείες.

Σύμφωνα με τις περισσότερες μελέτες, τα άτομα της τρίτης ηλικίας παραπονούνται συχνότερα για κνησμό στην πλάτη, στα πόδια και στο τριχωτό της κεφαλής, ενώ στο δέρμα υπάρχει πάντα ξηρότητα. Όταν ο κνησμός δεν συνοδεύεται από εξάνθημα και από τον εργαστηριακό έλεγχο δεν βρίσκεται κάποια άλλη αιτία, τότε πέρα από την ξηροδερμία ορισμένες φορές μπορεί να συνυπάρχουν και ψυχογενή αίτια.

Η θεραπεία, όπου είναι δυνατό, θα πρέπει να είναι αιτιολογική. Σε ό,τι αφορά τη συμπτωματική θεραπεία, τα μάλλινα και συνθετικά ρούχα δεν θα πρέπει να έρχο-

νται σε άμεση επαφή με το δέρμα και θα πρέπει να προτιμώνται τα βαμβακερά. Μετά το μπάνιο, αλλά και κατά τη διάρκεια της ημέρας, μαλακτικές κρέμες και ενυδατικές λοσιόν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τοπικά. Κομπρέσες με μενθόλη 1-4% ή καμφορά 1% βοηθούν στην ύφεση του κνησμού, ενώ κρέμες που περιέχουν κορτικοστεροειδή μπορούν να βοηθήσουν μόνο όταν υπάρχουν και βλάβες δερματίτιδας.

Εκτός από την ξηροδερμία και τον κνησμό, τα δερματικά νοσήματα που εμφανίζονται στα άτομα της τρίτης ηλικίας είναι οι ονυχομυκητιάσεις, οι μυκητιάσεις των μικροβουβωνικών πτυχών, ο έρπης ζωστήρας, οι ακτινικές υπερκερατώσεις, τα επιθηλώματα και η δερματίτιδα των κάτω άκρων.

Στις **ονυχομυκητιάσεις** υπάρχει αλλαγή του χρώματος των νυχιών, πάχυνση και ονυχόλυση, ενώ μερικές φορές τα νύχια μπορεί να αποκολληθούν.

Στον **έρπητα ζωστήρα**, οι βλάβες του δέρματος είναι οι φυσαλίδες που βρίσκονται πάνω σε μια ερυθρή βάση. Οι φυσαλίδες είναι γεμάτες υγρό και βρίσκονται πολλές μαζί κατά μήκος της περιοχής ενός δερμοτομίου. Μέσα σε δέκα ημέρες οι φυσαλίδες ξηραίνονται και δημιουργούνται εφελκίδες που στα άτομα της τρίτης ηλικίας μπορεί να παραμείνουν για 3-4 εβδομάδες. Η ηλικία του ασθενούς έχει σχέση και με τον πόνο στον έρπητα ζωστήρα, γι' αυτό και στα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ο πόνος είναι πιο έντονος και η διάρκειά του μεγαλύτερη.

Σε ό,τι αφορά τη θεραπεία του έρπητα ζωστήρα, σήμερα έχουμε στη διάθεσή μας πολύ καλά αντι-μικά φάρμακα που χορηγούνται από το στόμα για 7 ημέρες, ενώ για τον πόνο χορηγούνται αναλγητικά φάρμακα.

Σε ό,τι αφορά τη θεραπεία των **δερματομυκητιάσεων**, μπορεί να είναι τοπική ή συστηματική για δύο εβδομάδες, ενώ σε ό,τι αφορά τη θεραπεία των ονυχομυκη-

τιάσεων χορηγούμε αντιμυκητιασικά φάρμακα από το στόμα για 3 μήνες.

Λόγω της μακροχρόνιας επίδρασης της ηλιακής ακτινοβολίας, το γηρασμένο δέρμα προδιαθέτει στην εμφάνιση ακτινικών υπερκερατώσεων που είναι προκαρκινωματώδεις βλάβες, καθώς επίσης και στη συχνότερη εμφάνιση καρκινωμάτων του δέρματος στα φωτοεκτεθειμένα σημεία του σώματος (κυρίως στο πρόσωπο και στα αυτιά). Τα επιθηλώματα αντιμετωπίζονται χειρουργικά, ενώ οι ακτινικές υπερκερατώσεις, με κρυοθεραπεία.

Σε ό,τι αφορά τη **δερματίτιδα των κάτω άκρων**, αυτή συνήθως δημιουργείται έπειτα από στάση αίματος λόγω φλεβικής ανεπάρκειας. Εκτός από τη θεραπεία δερματίτιδας, θα πρέπει να γίνει και αγγειολογικός έλεγχος.

Εκτός από αυτές τις παθήσεις, ειδικά στις γυναίκες της τρίτης ηλικίας, εμφανίζεται συχνότερα η ατροφική αιδοιοκολπίτιδα, ο σκληρός ατροφικός λειχήνας και η αραίωση των τριχών. Η ατροφική αιδοιοκολπίτιδα εμφανίζεται με καύσο, ξηρότητα και πόνο στην περιοχή του αιδοίου και του κόλπου που επιδεινώνονται μετά από σεξουαλική επαφή. Βελτίωση των συμπτωμάτων υπάρχει μετά από τοπική εφαρμογή λιπαστικών κρεμών ή κρεμών που περιέχουν οιστρογόνα. Ο σκληρός ατροφικός λειχήνας εμφανίζεται με τη μορφή ατροφικών ή σκληροατροφικών βλαβών στο αιδοίο και στην είσοδο του κόλπου.

Για τη θεραπεία των συμπτωμάτων χρησιμοποιούνται τοπικά κρέμες κορτικοστεροειδών κάτω από ιατρική παρακολούθηση. Σκληρός ατροφικός λειχήνας εμφανίζεται συχνά και στη βάλανο των ανδρών της τρίτης ηλικίας. Η θεραπεία γίνεται με κρέμες κορτικοστεροειδών ή με κρέμες που περιέχουν τοπικούς ανοσοτροποποιητές.

* Ο Δρ Αλέξανδρος Μπαλαμώτης είναι δερματολόγος, διδάκτωρ Δερματολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών